

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 12:07:09)

Kolege poslanici i poslanice, građani Crne Gore, dobar dan.

Počinjemo sa radom.

Primjenom elektronskog sistema za glasanje, utvrđeno je da postoji kvorum potreban za početak sjednice jer je prisutna većina ukupnog broja poslanika.

Otvaram **Drugu sjednicu Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja Skupštine Crne Gore 28. saziva.**

Mi ovu skupštinu održavamo u prestonici Cetinje. Zbog poznatih događaja i izbora Vlade, nismo mogli Prvu sjednicu održati, ali evo, uz jedno veliko izvinjenje građanima Crne Gore i građanima prestonice, taj naš rad nastavljamo ovdje.

Podsjećam da sam sazvao skupštinu na ovu sjednicu i dnevni red predložio saglasno Poslovniku Skupštine i dogovoru u Kolegijumu predsjednika Skupštine. Prije prelaska na utvrđivanje dnevnog reda, imam dvije proceduralne obaveze, i to: obavještavam vas da je poslanik Fatmir Gjeka podnio ostavku na funkciju poslanika, pa, saglasno Poslovniku Skupštine, objavljujem da Skupština konstatiše ostavku čime mu prestaje mandat poslanika, o čemu ćemo obavijestiti Državnu izbornu komisiju radi sproveđenja postupka popune upražnjenog poslaničkog mesta.

Takođe, obavještavam Vas da je, zbog ostavki poslanika: Vladimira Jokovića, Dragoslava Šćekića i Srđana Pavićevića, došlo do promjene u sastavu Kluba poslanika SNP i CIVIS. Klub poslanika sada čine: Bogdan Božović, predsjednik kluba, Slađana Kaluđerović i Maja Vučelić.

Sada dajem pauzu kako bi se Državna izborna komisija sastala i podnijela Skupštini Izvještaj o popuni upražnjenog poslaničkog mesta.

Hvala vam.

Pozivam šefove klubova poslanika da održimo Kolegijum.

/Pauza/

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 12:44:13)

Uvažene kolege, nastavljamo sjednicu.

Državna izborna komisija je dostavila Izvještaj o popuni upražnjenog poslaničkog mesta i, saglasno članu 7 stav 2 Poslovnika Skupštine, objavljujem da je započeo mandat poslaniku Iliru Čapuniju sa izborne liste Albanska alijansa - Aleanca Shqiptare.

Čestitam početak mandata novom kolegi.

Prelazimo na utvrđivanje dnevnog reda. Predlog dnevnog reda imate u sazivu.

Sada vas pozivam da se izjasnimo o predlogu dnevnog reda iz saziva, ali moram da vas podsjetim da se ovdje razlikuje glasanje od glasanja u našoj sali u Podgorici. Glasaćemo elektronski. Taster dva, obratite pažnju, je za, taster tri protiv, taster četiri uzdržan.

Stavljam na glasanje predloženi dnevni red.

Hvala. Konstatujem da su glasala 72 poslanika i svi su glasali za.

Objavljujem da je za sjednicu utvrđen dnevni red - **Predlog za izbor jednog sudije Ustavnog suda Crne Gore**. To je drugo glasanje.

Prelazimo na dnevni red.

Izvolite.

NIKOLA ZIROJEVIĆ (22.11.23 12:47:25)

...Mandiću dužan sam da Vas upozorim da ste kao predsjednik Parlamenta 20. novembra prekršili Ustav Crne Gore u čestitki koju ste uputili povodom Dana Opštine Pljevlja. Kazali ste da će Pljevlja uvijek imati izuzetnu pažnju narodnog doma. Crna Gora je, po Ustavu, koji ste dužni da štitite, i u zakletvi kada ste birani za predsjednika Skupštine kazali ste da ćete štititi Ustav Crne Gore, građanska država. Crna Gora nije država naroda, tako da ovo nije dom naroda i niti jedna opština ne može imati pažnju narodnog doma, može imati jedino pažnju Skupštine, odnosno Parlamenta Crne Gore, koja je po ustavnom uređenju građanska država. Dužan sam da to istaknem i da Vas upozorim da ubuduće kao predsjednik Parlamenta to ne činite. Kao predsjednik Nove srpske demokratije i građanin, svakako možete na koji god način želite, ali kao predsjednik Parlamenta ste dužni da djelujete u skladu sa Ustavom. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 12:48:47)

Hvala Vam.

Nadam se da građani dobro uočavaju razliku između doma naroda i narodnog doma. Postoji značajna razlika.

Podsjećam da je, na osnovu amandmana 3, 4 i 16 na Ustav Crne Gore i člana 7 i 10 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore, Ustavni odbor Skupštine Crne Gore 27. saziva utvrdio Predlog za izbor četvoro sudija Ustavnog suda. Na sjednici Trećeg vanrednog zasijedanja Skupštine Crne Gore, 27. februara 2023. godine, za sudije Ustavnog suda izabrani su: Armenko Snežana, Đuranović Dragana i Tešić Momirka. Predlog Ustavnog odbora da se Resulbegović Faruk izabere za sudiju Ustavnog suda nije dobio potrebnu dvotrećinsku većinu, pa su se stekli uslovi, saglasno amandmanu 4 stav 2 na Ustav Crne Gore, za drugo glasanje tropetinskom većinom glasova svih poslanika. Saglasno članu 177 stav 3 Poslovnika Skupštine, izbor sudija Ustavnog suda vrši se javnim glasanjem.

Ja bih sada stavio na glasanje Predlog Ustavnog odbora.

Izvolite, gospodine Konatar.

MILOŠ KONATAR (22.11.23 12:50:15)

Hvala.

Poštovani predsjedniče Skupštine, kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Samo kratko. Želio bih da vas sve obavijestim da će poslanici građanskog pokreta URA kao i prvi put glasati za izbor nedostajućeg sedmog sudije Ustavnog suda gospodina Faruka Resulbegovića. Dakle, kao što smo glasali prilikom prvog kruga za izbor sedmog sudije Ustavnog suda tako ćemo glasati i sada. Ovo je velika prilika da Crna Gora napravi značajan korak naprijed u ispunjavanju političkih kriterijuma kada je u pitanju članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji. Ja se nadam da će danas svi poslanici Crne Gore, 81 poslanik pokazati tu volju i podržati izbor nedostajućeg sedmog sudije Ustavnog suda. Ovo bi bio dobar simbolički dobar početak rada ovog saziva Skupštine Crne Gore.

Poslije ovoga, apelujem i na Vas i na sve kolege poslanike da u najkraćem roku krenemo u procedure izbora vrhovnog državnog tužioca i nedostajućih članova Sudskog savjeta. Na nama je, na Parlamentu Crne Gore je da ispunimo političke kriterijume i da nastavimo snažno ka članstvu Crne Gore u Evropskoj uniji. Uvjeren sam da je ključni cilj ove generacije političara danas članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji. Pozivam sve kolege, bilo da smo u parlamentarnoj većini ili u opoziciji, da se okupimo oko onoga što nas danas u Crnoj Gori može najprije ujediniti, a to je članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji.

Želio bih da kažem da ćemo, kao i dok smo bili dio parlamentarne većine, dio Vlade Crne Gore podržali i izbor sudija Ustavnog suda i izbor gospodina Resulbegovića u prvom krugu, i sada iz opozicije podržavati sve one odluke koje su za dobro građana Crne Gore i za dobro države Crne Gore. Kao što smo to radili dok smo bili vlast, to ćemo raditi i sada dok smo u opoziciji. Građani Crne Gore su mogli i juče posle sjednice Savjeta za finansijsku stabilizaciju da vide rezultate prošle 43. Vlade kojom je rukovodio gospodin Dritan Abazović. Vidjeli ste i svi vi i građani Crne Gore da smo imali najbolje finansijske pokazatelje u zadnjih deset godina od svih vlada koje su rukovodile Crnom Gorom. Vidjeli ste rast budžetskih prihoda, smanjenje budžetskih troškova, deficit u budžetu. Vidjeli ste da smo danas na istorijskom minimumu u posljednjih deset godina kada je u pitanju zaduženje Crne Gore, odnos javnog duga u odnosu na bruto-društveni proizvod. Moj apel je i poslanicima parlamentarne većine i opozicije da bez obzira na političke razlike ne dozvolimo da ugrozimo finansijsku stabilnost bilo kakvim nepomišljenim avanturama.

Zaključujem. Podržaćemo izbor gospodina Resulbegovića. Nadam se da će dobiti podršku svih poslanika i neka ovo bude simboličan korak ka ubrzanom pristupanju članstva Crne Gore Evropskoj uniji. Nama jeste, a nadam se da je i svima ostalima, ključni politički cilj da Crna Gora bude naredna članica Evropske unije. Hvala.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 12:54:09)

Hvala Vam.

Da li još neko želi proceduralno?

Gospodine Kneževiću, izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (22.11.23 12:54:18)

Slobodna Crna Gora, vi u Ziks-u i vi u prijestonici,

Ne vjerujem da ste nam se nešto oveselili što smo danas ovdje iako je bila kuknjava kad ćemo na Cetinje, jer vjerovatno smo se mnogima smučili. Današnji dan bi trebao da bude praznik, ali mene više podsjeća na jednu četrdesticu u kojoj se ne zna ni ko je ožalošćeni, a ko treba da izjavi saučešće za pokojnikom, a pokojnik je crnogorsko pravosuđe. Zašto to kažem? Kažem zato što je prije nekoliko dana izašao transkript sa skaj prepiske između stjegonoša crnogorske nezavisnosti, suverenosti i državnosti Petra Lazovića, Ljuba Milovića i Radoja Zvicera, u kojem obezbeđuju no limit novčani iznos kako bi korumpirali sudije Apelacionog suda da potvrde sramnu i monstruoznu presudu sudije Suzane Mugoše i njenog vijeća iz Višeg suda. Da sam gospodin Eraković, koji je tražio da na prošlom zasjedanju ovdje bude zastava Ukrajine, ja bih tražio od svih vas ovdje da se izjasnite i osudite napad na Parlament, na poslanike i na predsjednika Skupštine, kojeg je Kavački klan zajedno sa mnom targetirao ne bi li nam bilo presuđeno.

Nastavak te kavačke hajke na Demokratski front i Koaliciju za budućnost Crne Gore imamo u linku još jedne od personifikacija crnogorske nezavisnosti, nezavisnog pravosuđa Vesne Medenice i njene prepiske sa heroinom Višeg suda Suzanom Mugošom, koje komentarišu presudu za Državni udar, dogovaraju se kako da eliminišu dokazne materijale naše odbrane i na kraju proslavljaju sramnu presudu od pet godina zatvora Andriji Mandiću, meni i ostalim srpskim državljanima i naravno Mihailu Čađenoviću. Zašto to govorim? Zato što su nam mnogi od vas u ovim klupama ne samo skidali imunitet te 2017. godine, nego ste nam i određivali pritvor protivustavno i protivzakonito. Zašto govorim da je danas četrdestica? Zato što sve vrijeme čutite na brutalnu devastaciju i ruiniranje crnogorskog pravosuđa i činjenicu da je 95% sudija i tužilaca bilo u sprezi sa organizovanim kriminalnim grupama u borbi protiv Demokratskoga fronta. Govorim to i iz razloga što smo prije tri mjeseca otkrili, zahvaljući promaji i reumi neke žene u depou Višega suda, da je neko iskopao tunel od 50 m. Mogao je nastaviti tako da kopa što se tiče naših bezbjednosnih struktura i da dođe do Tološa, da dođe i do Danilovgrada i da napravimo metro stanicu koliko bi mi mogli da vidimo u centru grada. A imali smo i sreću što taj nije skrenuo lijevo ka Centralnoj banci do Trezora. Vjerovatno danas ni program Evropa sad jedan ni program Evropa sad dva ne bi mogli da se realizuju. Zato mi djeluje tragično što pričamo o nekim prazničnim stvarima danas u prijestonici Cetinje i biramo sedmog sudiju Ustavnog suda, dok nam je Viši sud, Apelacioni sud, Vrhovni sud potpuno propao ispod tog tunela. Kamo puste sreće da umjesto one zgrade Višeg suda otvorimo neki vrtić ili centar za kuhinju, u kojoj će narod gladni dolaziti da uzima supu i topli obrok. Jer, Viši sud više ne postoji, kao što ne postoji ni Vrhovni sud i kao što ne postoji ni crnogorsko pravosuđe od prije nekoliko dana. A volio bih, kolege, da u vama ima dovoljno demokratskog kapaciteta da osudite ono što je uradio kavački klan i ljudi koji su radili za vas za vrijeme svih ovih izbornih kampanja, koje ste smatrali nacionalnim herojima u borbi protiv nas četnika i naših četničkih majki, kako nas je sočno opsovala Vesna Medenica saznavši da je ukinuta presuda na Apelacionom sudu.

Gospodine Resulbegoviću, Vi ćete očigledno biti izabrani danas, ali neka vam je Bog u pomoći i u Ustavnom sudu i van Ustavnog suda.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 12:59:47)

Hvala Vam, gospodine Kneževiću.

Izvolite, gospodine Erakoviću. Samo da kažem da se potpuno priključujem ovome što je rekao Milan, mislim da je važno bilo da i kolege imaju osjećaj za ono što smo prošli.

Izvolite.

JEVTO ERAKOVIĆ (22.11.23 13:00:07)

Zahvaljujem.

Gospodine Kneževiću, navikli smo u Skupštini da slušamo poseban narativ naročito kada ste Vi inspirisani, kada mnogo ne baratate činjenicama, nego onako u jednom epskom ili lirskom, u zavisnosti od toga kako ste nadahnuti, tonu saopštavate Vaše stavove. Ali, naravno ostavljam to Vama na pravo da odlučite kako ćete diskutovati i u kom pravcu će ići te diskusije. Ono što ja želim da Vam kažem da ne samo ja nego svi ljudi koji predstavljaju Demokratsku partiju socijalista u svakom trenutku ću se zalagati da pravda dođe na vidjelo i da na kraju pravda pobijedi - isto tako kao što ćemo se zalagati da oni koji su htjeli da prolivaju krv ulicama Crne Gore, Podgorice, budu adekvatno kažnjeni za to. Ako se vi prepoznajete u tome i ako ste učestvovali u tome, treba da budete kažnjeni i to ne pet godina, nego mnogo više. A ako

nijeste učestvovali, da ostavimo Tužilaštvu, koga toliko hvalite, da procesuira kompletan ovaj postupak i da vidimo da li ste krivi ili nijeste krivi. Ko god da je kriv, treba da odgovara i to će biti apsolutno naš stav. Na osnovu onoga što smo čuli od predsjednika Vučića, na osnovu onoga što smo čuli od obavještajnih službi Sjedinjenih Američkih Država i Velike Britanije, vi ste i te kako osumnjičeni. Neću da kažem da ste krivi, ali ste osumnjičeni za pokušaj nečega što nikada nije bilo svojstveno Crnoj Gori - da krenete da prolivate krv građana Crne Gore po našim ulicama. To nikom nećemo dozvoliti u ovoj našoj državi. I slažem se sa Vama, ono što ste u pravu i ono što ćemo uvijek da podržimo - nećemo da mjerimo koje su čije majke. Ovdje su majke sestre, ovdje su majke kume, ovdje su majke prijateljice i tako to treba da ostane u Crnoj Gori. Kao što smo podijeljeni po različitim osnovama, tako smo naravno i po ideološkim osnovama. Mi se zalažemo za Crnu Goru prema Evropskoj uniji, mi se zalažemo za neke prozapadne vrijednosti. Vi se zalažete za Crnu Goru prema Istoku, vi se zalažete za Crnu Goru prema jednom drugom pravcu djelovanja. To je sasvim legitimno i to treba da ispoštujemo. Ali, hoću da Vam kažem da za teške riječi i pominjanje različitih klanova u politici nema mjesta.

Dakle, ostavimo sudstvu, ostavimo Tužilaštvu neka rade svoj posao, a onaj ko je kriv budite sigurni da treba da odgovara.

PREDsjEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 13:03:05)

Izvolite, gospodine Kneževiću, da završimo sa tim.

MILAN KNEŽEVIĆ (22.11.23 13:03:17)

Gospodine Erakoviću, jedino za šta se Vi dosad zalažete u Vašoj političkoj karijeri su stambeni kvadrati, jer ste za 13.000 eura, a to su dvije torbice Lidiye Đukanović, dobili stan od 90 m², dok crnogorska sirotinja grca u nemogućnosti da podigne kredit od 5.000 evra. Zato veoma dobro branite tekovine navodno Crne Gore, a u stvari ne branite tekovine Crne Gore, nego tekovine kavačkoga klana, gospodine Erakoviću, jer ste se ovom diskusijom direktno stavili na stranu kavačkoga klana, Radoja Zvicera, Ljuba Milovića, Petra Lazovića. Vi ste posljednja osoba koja ovdje može bilo kome da prijeti i da procjenjuje da li je neko kriv ili da li je neko sumnjiv. Vi treba da odgovarate zbog milion nepravilnosti koje ste napravili u zdravstvenom sistemu Crne Gore, treba da odgovarate i odgovaraćete kako ste dobili stan od 90 m². Vjerujem da će ova nova Vlada i nova parlamentarna većina donijeti lex specialis po kome ćete taj stan morati da platite po njegovoj tržišnoj vrijednosti ili će Vam biti oduzet. Ni po čemu nijeste zaslužili da Vi imate stan od 90 m² za 13.000 eura, a da 90% građana Crne Gore ne može da riješi stambeno pitanje.

Vi se zalažete za Vesnu Medeniku, koja zajedno sa Suzanom Mugošom, uz pomoć kavačkih klanova, kupuje presudu Andriji Mandiću i meni i to je vidjela čitava Crna Gora. Vi se zalažete za one koji su mljeli ljudi u mlinovima za meso, koji su im kidali glave i koji su to slali preko sky aplikacija. Vi se zalažete za one koji su maltretirali ljudi, iznuđivali iskaze, prinuđivali ih da lažno svjedoče samo kako bi se pravio privid da je ovo uređena država.

Tako, gospodine Erakoviću, kad sljedeći put budete ustali da branite Crnu Goru, podsjetiće Vas da se malo manete analize epike i lirike, jer, za razliku od Vas, ja sam bio u zatvoru i spremam sam uvijek zbog svojih uvjerenja da idem u zatvor. Ali u zatvor nikad nijesam bio ni zbog lopovluka niti zbog izdaje, a Vi kad budete pošli u zatvor, biće Vam veoma problematično, ali imaćete veliko društvo u Spužu i dočekaće vas raširenih ruku u istražnom zatvoru.

PREDsjEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 13:05:54)

Hvala.

Izvolite.

JEVTO ERAKOVIĆ (22.11.23 13:06:02)

Baš ste me uplašili, gospodine Kneževiću. Možete tu svoju nervozu da ispoljavate na ovaj ili onaj način, vjerujte nijeste me ni malo uplašili. Znate li zbog čega? Zato što sam siguran u sve ono što sam radio i zato što sam siguran u ono što sam postigao. A sud treba i te kako da utvrdi ono što ste Vi radili. Vi bježite od osnovne teme, pominjete neke klanove, pominjete sky prepiske. Ja sam Vama rekao - ukoliko ste krivi, Vi treba i morate da budete osuđeni i to je posao Tužilaštva. Nije posao da Vi vršite pritisak suda i

Tužilaštva, /upadica/, tako je, da procijene da li je ovaj pritisak koji uporno vršite iz dana u dan adekvatan ili nije adekvatan. Pošto se i te kako bavite kvadratima i stanovima koje sam ja dobio, kao i desetine i stotine i hiljade drugih i ljekara i profesora, nešto će Vam reći, gospodine Kneževiću. Za razliku od Vas, ja sam u ove poslaničke klupe došao kao ostvaren profesionalac i čovjek, kao ljekar iza koga stoje rezultati u pojedinim oblastima koje nema niko u Crnoj Gori.

Ja sam taj stan dobio zajedno sa mojom suprugom, koja je takođe ljekar, a zajedno smo imali 26 godina podstanarskog staža onog trenutka kada smo dobili taj stan. Dobili smo ga po zakonu i dobili smo ga po onim uslovima kako je bilo propisano i pravilnicima u tom trenutku.

Evo malo da se poslužim ovom, neću ni lirikom, ni epikom nego jednim simboličnim narativom, kako se Vi obraćate vašim glasačima i da Vam kažem, gospodine Kneževiću, postoji jedna posebna autohtona vrsta kornjača na Galapagosu. One žive otprilike oko 150 godina. Gospodine Kneževiću, govorim Vam sada u profesionalnom smislu i želim Vam taman da živite koliko i te kornjače sa Galapagosa. I da živite toliko ne možete ostvariti, u profesionalnom smislu, ono što sam ja ostvario samo do onog trenutka kada sam dobio taj stan.

Dakle, dobio sam ga zbog svojih profesionalnih dostignuća i dobio sam ga kao ljekar, a ne kao političar. Pošto Vam je toliko to intrigantno i pošto ste to toliko puta ponavljali i u svojim predizbornim aktivnostima, evo i u Skupštini, evo prilika da Vam objasnim i da shvatite koja je razlika između Vas i mene.

PREDsjEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 13:09:19)

Mislim da ovo polako treba privoditi kraju. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (22.11.23 13:09:27)

Gospodine Erakoviću, ne bih se mijenjao ni za jedno Vaše medicinsko dostignuće, pa makar živio kao kornjače sa Galapagosa narednih 150 ili 250 godina. Budite spokojni. Ne bih ni uzeo stan za 13.000 evra od 90 kvadrata dok grca Crna Gora pod ekonomskom i socijalnom represijom. Ali, gospodine Erakoviću, moja majka je radila u prosveti 43 godine. Moj pokojni otac je radio u prosveti 25 godina. Nisu dobili ni cent stambenog kredita, a nisu bili ni gori stručnjaci ni gori ljudi od Vas. Na desetine i desetine hiljada crnogorskih porodica nije ostvarilo svoje stambeno pitanje i pošlo je u penziju kao podstanari, ne riješivši svoj stambeni problem. Nisu bili gori ljudi od Vas - ni u profesionalnom, niti u ljudskom smislu. Šta su oni? Jesu li oni nečija đeca ili su kopilad? Imaju li oni žene? Imaju li oni đecu? Ili ste samo vi koji ste imali članske karte Demokratske partije socijalista i bili veoma dobri u tim vladinim komisijama imali pravo da dobijete stan za 13.000 evra od 90 kvadarata i da nam ovdje držite moralne pridike kako ste vi to zaslужili? Zaslужilo ga je 95% građana Crne Gore, pa ne može ni da priviri u ovim kvartovima koje je Bemax sagradio po Crnoj Gori.

Ponavljam još jednom, hiljadu godina da živim, gospodine Erakoviću, ne bih se mijenjao ni za jedan jedini minut Vašeg života.

PREDsjEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 13:11:14)

Hvala Vam.

Znam da je Parlament mjesto gdje treba da se vode polemike, ali je pretjerano.

JEVTO ERAKOVIĆ (22.11.23 13:11:20)

Gospodine Kneževiću, mislim da je zamjena teza Vaše glavno političko oružje i nije čudo što ste toliko godina u tim poslaničkim klupama. Upravo zahvaljujući takvom stavu, uspijevate da prevarite dio crnogorske javnosti. Naravno, potpuno legitimno Vaše pravo.

Ja ću Vam još jednom ponoviti. Za ukupno 26 godina svog školovanja, znači mog i školovanja moje supruge, i 26 godina ovog podstanarskog staža u takvim uslovima, apsolutno mogu da pogledam bilo koga u oči, a najprije Vas, za ovu diskusiju koju ste danas izrekli ovdje.

Naravno da ću se, kao što sam se zalagao, zalagati da svi koji ispunjavaju kriterijume u Crnoj Gori dobiju stanove ili po istim ili po sličnim uslovima. Ponavljam Vam, stotine i hiljade i desetine hiljada porodica u Crnoj Gori na isti takav način unazad desetina i desetina godina je rješavalo stambeno pitanje

na taj način. Prema tome, to je pokušaj zloupotrebe i pokušaj manipulacije sa građanima. Ali, neka svi procjenjuju i neka svi ocijene šta je pravilno, a šta nije.

Ono što je bila svrha naše diskusije, a završilo se diskusijom oko stana, bila je diskusija da li oni koji su krivi treba da odgovaraju. Ko god je kriv, pa ma kome pripadao, da li ruskom klanu, da li srpskom klanu ili nekom drugom klanu - za svoja nedjela treba da odgovara i treba da bude osuđen. To je naš stav i zalagaćemo se za njega i borićemo se za njega dok je god Demokratske partije socijalista.

PREDSEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 13:13:32)

Hvala.

Proceduralno?

Koristite sada ono pravo koje smo dogovorili na Kolegijumu?

SLAVEN RADUNOVIĆ (22.11.23 13:13:41)

Da kažem da će Klub Nove srpske demokratije, kao i prethodni put, glasati za gospodina Resulbegovića. Smatramo da je ovo veliki pomak ne samo zbog toga što dobijamo sedmog člana Ustavnog suda i izlazimo iz te pat pozicije, već zbog toga što pripadnik albanske nacionalnosti postaje prvi put u istoriji Crne Gore sudija Ustavnog suda. Na tome čestitam i gospodinu Resulbegoviću i albanskom narodu u Crnoj Gori.

Što se tiče ove polemike, ne bih da se miješam sa strane, ali sam i ja pogoden vrlo time što sam čuo od našeg kolege iz opozicije samo iz jednog razloga - što kao građanin ne mogu da vjerujem da shvatajući njihove političke razloge zbog čega su učestvovali u kompletnoj komediji koju je tadašnja država pod palicom dirigentskom Mila Đukanovića stvorila oko ovog procesa, ali sada, nakon toga što je pola ljudi koji su u tome učestvovali već u zatvoru, kada izlaze na vidjelo ovakve stvari, danas nastavljate da branite to. Ili je stvar onakva kakvom je okarakterisao gospodin Knežević, da sebe kvalifikujete kao dio tog tima, ili je ta Vaša politička pripadnost toliko jaka da Vam je potpuno pomutila um. Shvatate li Vi o čemu se ovdje priča? Kakve institucije sistema? Pet godina se poziva žrtva kojoj se namješta sa nivoa države i svih institucija sistema, policija, tužilaštvo, pravosuđe, vještaci, sve je namješteno jer su prije toga instalirani na te pozicije ljudi koji slušaju. Vi onda pozivate žrtvu da poštuje institucije sistema i da čeka to razrešenje. Umjesto da pomognete kao humanista, kao ljekar. Pomogli biste da dođemo kod vas pod nož, vjerovatno, pa pomozite i ovako kada vidite šta se dešava. Vi ste neko ko se divio Veselinu Veljoviću, Vesni Medenici, Suzani Mugoši, Saši Čađenoviću, svima njima, aplaudirali kako će da nas osude, vidite o čemu se radi, vidite ko je bio zainteresovan najviše. Mislite li da su to kavčani plaćali to zbog nekog ličnog interesa. Nikakve oni veze nemaju sa ovim ljudima ili da iz nekog razloga žele baš njima zlo. Ne, to je rađeno za glavnog šefa.

Zato Vi, gospodine Erakoviću, danas branite tu priču. Ne zbog Vesne Medenice, ne zbog Suzane Mugoše, nego zbog Mila Đukanovića. Jer, ovo je sve rađeno pod njegovom dirigentskom palicom i za njegov interes. Ti ljudi što daju pare, to su ljudi kojima je on omogućio da zarađuju te pare, pa kada ih zovne na telefon i kaže isplati koga treba da to urade. Mi to znamo i to sada zna sva Crna Gora. Kazna za tako nešto će stići sve. Ja Vam toplo preporučujem, kao Vaš kolega odavde, manite se toga posla. Brod ne tone nego je brod potonuo. Kriminalni brod na kojem su bili od kapetana do poslednjeg mornara sve političari kriminalci i funkcioniери kriminalci, plaćeni krvavim novcem, potonuo je. Vi ga sada vadite sa dna, a to je uzaludan posao. Nemojte to da radite. Pomozite ovoj drugoj strani. Rekao bih odavde, samo Vas preskačem, pomozite da ovu Crnu Goru izvedemo na pravi put i da djeci olakšamo život ako je već nama ovako prošao. Godinama smo po sudovima, Vi to niste primjećivali. Vi ne znate što to znači kada deset godina čitava država lažnim prstom pokazuje na vas, a vi stojite iza svega toga kao silnik jer imate i policiju, i sud, i televiziju i sve i kažete - ruski špijuni, rušitelji države, krv po ulicama. Od toga ništa nije tačno osim da je sve namještajka i da će neko to da plati.

PREDSEDNIK ANDRIJA MANDIĆ:

Izvolite.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (22.11.23 13:18:32)

Hvala Vam.

Ne znam za dogovor sa Kolegijuma, jer je danas tema izbor sedmog sudije Ustavnog suda, ali prepostavljam da je politički rezon predsjednika i šefova poslaničkih klubova i predsjednika partija da danas pominju neke druge mnogo bitnije teme koje opterećuju naše društvo.

Nema nikakvih problema, ako je potrebno da zakažemo sjednicu Skupštine sa ovom temom i da o ovoj temi raspravljamo, tu smo na dispoziciji i da o toj temi raspravimo - i oko sudstva, i oko tužilaštva, i ko je kriv i ko je prav. Ali, ne zaboravite da Skupština nije mjesto gdje se pišu presude i gdje neko može te presude izricati. U kontinuitetu se daje za pravo poslanicima i nosiocima javnih funkcija da već ispisuju presude i da već ljudima šiju etikete kako su unaprijed krivi. To zaboravite. Ovdje nije prijeku sud na osnovu koga možete nekoga unaprijed optužiti a kamoli osuditi ili mu ispisati presudu. To nije ni ljudski, ni moralno. Ne treba seiriti ni nad čijom sudbinom, ko god se nalazi pred nekim postupkom, jer svaki čovjek u svakoj državi može završiti na optuženičkoj klupi. Način na koji se danas artikulišu politički stavovi, razumijem ih jer se neki koji su danas govorili nalaze kao sudionici tih procesa i neko ko učestvuje u tom procesu, ali način na koji se to radi nije primjeren. Prvo targetirate Demokratsku partiju socijalista. Targetirali ste je upravo vi koji ste članovi bivšeg Demokratskog fronta da zapravo mi pripadamo kavačkom klanu ili da pripadamo nekom od kriminalnih klanova. Po toj logici, mi bismo mogli vama da kažemo da ste dio terorističke organizacije, jer uostalom vi imate presudu za to. Imate je, ona je ukinuta /upadica/ ali se vodi postupak i dalje i to upravo pred Tužilaštvo koga vi hvalite. Dakle, očekujemo od Tužilaštva da vidimo šta će biti sa tim predmetom. To je prvo. Tužilaštvo takođe vodi taj postupak a sud će nastaviti. Ko treba da dokazuje vašu krivicu nego Tužilaštvo? Tužilaštvo treba da dokazuje vašu krivicu i to Specijalno tužilaštvo i to za krivično djelo terorizam u pokušaju. Niko ne seiri ovdje nad vašom sudbinom, ali pokušaj da lijepite i šijete etikete kako je Demokratska partija socijalista kriminalizovana, kako pripada nekom klanu i kako mi pokušavamo da našom retorikom, našim djelovanjem, aboliramo bilo kog pripadnika kriminalne organizacije od bilo koje odgovornosti je promašaj. Promašili ste temu. Na toj temi nećete uopšte politički profitirati. To je jedna stvar.

Druga stvar, ja znam šta biste vi voljeli i šta je suština vašeg političkog narativa koji sprovodite u Crnoj Gori i znamo po čijem nalogu. Mislite da potpuno uništite sudsku granu vlasti, da dovedete one ljude koji će pisati presude onako kako vama odgovara. Ali, sada ću vam reći koliko ste kontradiktorni.

Milo Božović je vaš funkcijonер koji se nalazi u postupku istom kao i ovi ljudi koje nazivate kavačkim klanom. Dakle, isti taj funkcijonер je dio kavačkog klana i on je isto učestvovao u davanju novca, kako vi kažete, za pisanje vaše presude. /Upadice/ To je tačno, jer ste vi danas to kazali. Kavački klan je, kako kažete, davao novac za pisanje presude. Milo Božović je dio kavačkog klana. /Upadica/ To kaže Tužilaštvo. Pogledajte spisak Tužilaštva, nisam ja pisao optužnicu, nego je pisalo Tužilaštvo koje ste vi birali. Dakle, Tužilaštvo koje ste vi birali je optužilo vašeg funkcijonera da je dio kavačkog klana, onog klana za koji vi kažete da je davao novac za pisanje vaših presuda. To je sva suština priče koju treba crnogorska javnost da zna. I nemojte nama pripisivati da mi branimo bilo koji klan, jer mi ne presuđujemo niti osuđujemo bilo koga. To će raditi sudovi, ali ne sudovi prijeku na osnovu kojih ćete vi donositi presude ovdje u Skupštini i pisati ih po medijskim kolumnama i onim medijima koji su vama bliski. To budite sigurni da se neće desiti. A da li ćete vi konačno izaći iz tog procesa, za mene važi pretpostavka nevinosti - kako za Vas, gospodine Kneževiću, i gospodina Mandića, tako i za Božovića i za sve druge ljude u tom postupku. Ali ne može važiti dupli aršin da su krivi oni koji se trenutno nalaze u pritvoru, a za vas drugačiji aršini pred crnogorskom javnosti. Za svakoga važi ista pretpostavka, pretpostavka nevinosti. Ja vama želim da vi izađete iz tog procesa onako kako vi mislite da treba, a Tužilaštvo na kraju dokazuje, odnosno sud utvrđuje da li postoji vaša krivica ili ne. To da vi želite da dovedete ljude koji će pisati presude onako kako vama odgovara u Crnoj Gori neće biti moguće.

PREDSEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 13:23:39)

Evo ja ću dati riječ Milanu Kneževiću, ali predlažem, pošto parlamentarna većina ima obaveze vrlo brzo, da ovu temu zatvorimo ako je moguće što prije.

MILAN KNEŽEVIĆ (22.11.23 13:23:51)

Kolega Živkoviću,

Vi ste se današnjim saopštenjem stavili na stranu: Vesne Medenice, Suzane Mugoše, Petra Lazovića, Ljuba Milovića i Radoja Zvicera, koji su učinili sve ne bi li na Apelacionom sudu bila potvrđena naša presuda. Da li ste Vi vršilac dužnosti predsjednika Demokratske partije socijalista? Da li ste upoznati sa ovim reagovanjem vaše partije gdje optužujete Andriju Mandića i mene da mi pišemo presude? A evo vidjeli ste prekjuče i juče ko piše presude. Presude piše Vesna Medenica zajedno sa Suzanom Mugošom i

upravlja sudskim postupkom. Eto zbog toga nama Tužilaštvo i sudovi više ne postoje, gospodine Živkoviću. Zato što je Vesna Medenica ne nama j..... četničku majku, nego j..... crnogorskom pravosuđu. Ona je j..... crnogorskog pravosuđu i to treba da vidite, da prihvate i da napravite otklon od toga.

Što se tiče Mila Božovića - da li ćete se izviniti crnogorskoj javnosti ako budete vidjeli da su upravo ovi pripadnici kavačkog klana pratili Mila Božovića, pripremali mu likvidaciju, zajedno sa Andrijom Mandićem i sa mnom (pripremali likvidaciju Andriji Mandiću, Milu Božoviću i meni upravo ovi pripadnici kavačkog klana). Da li ćete se izviniti crnogorskoj javnosti i da li ste spremni nakon toga da se izvinite i porodici Mila Božovića? Vidjeli smo kako je prošla kontrola optužnice, vidjećemo kako će teći sudski postupak, ali Vas doživljavam kao ozbiljnog čovjeka i pozivam Vas sad da kažete pred crnogorskom javnošću ako se u sudskom postupku dostavi neki dokaz u kojem su Ljubo Milović, Petar Lazović i ostali pratili i opservirali Mila Božovića, Andriju Mandića, Milana Kneževića, Slavena Radunovića, funkcionere Demokratskog fronta, za vrijeme parlamentarnih, za vrijeme lokalnih izbora u Nikšiću i razgovarali o tome kako treba da nas ubiju - da li ćete se izviniti crnogorskoj javnosti? Ne tražim da nas branite, niko nas od vas nije branio nego ste odmah potrcali da nam skinete imunitet i da nam odredite pritvor. Sami ćemo se odbraniti. Ali, da bi bili korektni, treba da izmjerite svaku riječ. Ja ovdje nijesam napadao ni Suzanu Mugošu, ni Vesnu Medenicu do ovog nivoa dok se nisu pojavile ove prepiske i dok je čitava Crna Gora vidjela da Suzana Mugoša sluša Vesnu Medenicu koja upravlja svim sudskim predmetima u Crnoj Gori.

Šta će se desiti ako izađu još neki novi transkripti oko nekih drugih presuda? Hoće li opet biti krivi Milan Knežević i Andrija Mandić, ili ćete reći - pustimo sudove i tužilaštva da rade? Ako će sudovi i tužilaštvo da rade, koliko je danas treba da saslušaju Suzanu Mugošu jer je izjavila da je kupljena presuda na Apelacionom sudu. Ona treba da dostavi dokaze, a mene su strpali dva mjeseca u zatvor zato što Stojanka Radović nije bila zadovoljna mojim svjedočkim iskazom. E očekujem da Suzana Mugoša bude na isti način tretirana kao što sam bio tretiran ja. Ležao sam 15 dana zatvoren i zabarakadiran u Skupštini, jer ste vi procijenili uz pomoć Višeg suda i Apelacionog suda da ja kao poslanik, /upadica/ vi iz poslaničkog kluba DPS-a, vi ste se pobunili, da ja kao poslanik nemam imunitet osim u plenarnoj sali, a kad izađem iz plenarne sale onda je dozvoljen safari na Milana Kneževića. Lovili ste me kao divlju zwijer osam godina - i mene, i Andriju Mandića, i Slavena Radunovića, i ove ljude iz Demokratskog fronta. Znate li da je Slavena Radunovića sin na optuženičkoj klupi već osam godina u drugom slučaju, gdje je i Nebojša Medojević označen kao vođa kriminalne grupe? Osam godina ne izlazimo iz Tužilaštva i iz sudova. Zašto? Zato što se Vesna Medenica dopisuje porukama sa Suzanom Mugošom i ostalim sudijama kako bi uništila Demokratski front i kako bi nam j..... četničku majku. E neće nam ona j... ni četničku, ni partizansku majku - ni ona, niti bilo ko drugi.

PREDSJEDNIK MILAN KNEŽEVIĆ (22.11.23 13:23:54)

Hvala, gospodine Kneževiću.

Gospodine Živkoviću, sa ovim Vašim izlaganjem završavamo.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (22.11.23 13:28:08)

Prvo, gospodine Kneževiću, treba pažljivo da slušate ono što govorim, jer mijenjate teze. Jasno sam Vam rekao da za nas važi prepostavka nevinosti, za svakoga ko se nalazi u nekom od sudskih postupaka. Uvijek smo to govorili - i kada ste vi bili na optuženičkoj klupi i kada su se nalazili na optuženičkoj klupi, i funkcioneri Demokratske partije socijalista. Nikoga nismo štitili, niti smo preduzimali bilo kakve radnje i mjere da nekoga aboliramo od odgovornosti, a kamoli bilo kog člana kriminalne organizacije. To je prvo. Da smo se ponašali kao vi u skupštinskim salama, imali bismo štošta da kažemo, makar u političkim kvalifikacijama. Ali, suzdržavali smo se vjerujući da će nadležni organi završiti svoj dio posla. Kažem Vam opet, ni Vi ni ja ne možemo donositi presude, to će raditi opet nadležni državni organi i valjda zato postoji sudska grana vlasti koja će ocjenjivati da li je neko kriv ili nije kriv. Uvijek ću Vas vraćati da polemišemo na tom nivou.

Vi danas iznosite određene optužbe i na račun Vesne Medenice i Suzane Mugoše i sudske grane vlasti. Imaćete priliku da ono što su vaši dokazi i vaša saznanja iznesete pred nadležnim državnim organom, a to je Tužilaštvo. Dobili ste informaciju od tužilaštva da je na osnovu onoga što je iznešeno u javnosti već formiran određeni predmet. Postavlja se ključno pitanje - kako i na koji način dospijevaju prepiske, bilo čije prepiske, u javnost. Ko je odgovoran u tužilaštву za dostavljanje tih prepiski je osnovno pitanje i da li je to uopšte tačno. Drugo pitanje, da li je uopšte tačno ono što se navodi u Sky aplikaciji, jer vi kako tvrdite u Sky aplikaciji je tačno ono što se odnosi isključivo za jedan dio kriminalnih struktura, a ono što se odnosi za nekog iz političkog života ili onoga koji je vaš funkcioner - to nije tačno. Vi imate dvostrukе

aršine i kontradiktorni ste potpuno. Treća stvar, Vi ćete, gospodine Kneževiću, morati da ono što iznosite ovdje u Skupštini dokažete pred nadležnim organima. Imaćete tu priliku u narednim danima vjerujem da na pravi način saopštite državnim organima da li je to tačno ili nije tačno. Pitanje hoćete li se Vi izviniti onim ljudima koje targetirate i etiketirate sve vrijeme ukoliko budu oslobođeni optužbi. /Upadica/ Nemam potrebu bilo kome da se izvinjavam. Znate li zašto? Zato što ja ne pišem optužnice, ne iznosim nikakve kvalifikacije na račun bilo kog pojedinca. Ne, iznio sam kvalifikacije koje su poznate javnosti i rekao da u optužnici, koje je pisalo ovo tužilaštvo, stoji da je Milo Božović dio kavačkog klana. To nije rekao Danijel Živković, to je reklo tužilaštvo koje Vi glorifujete. To piše u optužnici. Pročitajte, gospodine Kneževiću. Pročitajte, a naveo sam Vas na ovu vrstu kontradiktornosti, gdje ste kazali Vi, a ne ja da je kavački klan plaćao da se pišu optužnice protiv Vas. To me dovodi u logičnu smjernicu da je i funkcijer vaše partije, kako ga optužuje tužilaštvo, takođe učestvovao u davanju novca za pisanje presude protiv vas za krivično djelo terorizam u pokušaju.

PREDsjEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 13:32:00)

Završeno je.

Imam potrebu samo da kažem par rečenica. Veoma sam ponosan na Skupštinu Crne Gore, iz prostog razloga što se protiv svih nas kolega vodila strašna kampanja da mi ne radimo dobro svoj posao, da su sve druge institucije bolje nego što je Skupština Crne Gore. A kao neko ko ima najduži staž u ovoj Skupštini kao poslanik, vidite kako jedna skupštinska rasprava može bolje da osvijetli pravosuđe ili neku drugu instituciju nego što mogu svi monitorinzi, rad obavještajnih službi i sl. Ovo je ono što građani Crne Gore treba da čuju i veoma sam srećan što Skupština radi svoj posao i što se bavi, po meni, pravim temama.

Gospodin Boris Bogdanović se javio prije Vas, gospodine Ervine.

Izvolite.

BORIS BOGDANOVIĆ (22.11.23 13:32:50)

Zahvaljujem, predsjedniče Skupštine.

Poštovane koleginice i kolege, insistiram naravno da se vratimo na zadatu temu i na ono što je dnevni red sjednice Skupštine Crne Gore i naravno na ono što je dogovor sa Kolegijuma predsjednika Skupštine, jer mi prosto danas stojimo pred jednom od najvažnijih odluka 28. saziva Skupštine Crne Gore pred izborom sedmog sudije Ustavnog suda Crne Gore. Za nas to zaista nije samo proceduralno ili protokolarno pitanje, za nas je ovo zaista pitanje funkcionalnosti i stabilnosti temelja na kojima negdje stoji i počiva Crna Gora. Jer, znate da bez funkcionalnog, stabilnog, potpunog i kompletiranog Ustavnog suda nema Crne Gore u punom kapacitetu njene demokratske snage. Ustavni sud je naš čuvan pravde, naš osigurač slobode i prva linija ili poslednja linija odbrane prava i pravde svih građana Crne Gore.

Baš zbog građana Crne Gore, danas će Klub poslanika Demokrata glasati za izbor gospodina Resulbegovića za sedmog sudiju Ustavnog suda Crne Gore i to ne samo zato što bi to značilo i to što znači kompletiranje Ustavnog suda Crne Gore, već iz prostog razloga što je gospodin Resulbegović primjer svega onoga što je Crna Gora u svojoj dugoj tradiciji, istoriji uvijek cijenila, vrednovala i poštovala - a to je čast, integritet i profesionalizam. Mi znamo da je gospodin Resulbegović profesionalac koji je u svom radu dokazao stručnost i dokazao posvećenost pravdi. Tako da izbor gospodina Resulbegovića za sudiju Ustavnog suda nije samo pravedan politički čin, već prosto dokazuje i simbolizuje našu posvećenost pravdi za koju smatramo da mora postati slijepa i otporna u odbrani prava i pravde svih građana Crne Gore. Ovo je poruka građanima Crne Gore da su njihova prava i njihove slobode kamen temeljac ovog visokog doma. Zaista očekujem da svi članovi ovog visokog doma i u narednom periodu primijene iste ili slične kriterijume i prilikom izbora vrhovnog državnog tužioca i prilikom izbora nedostajućih članova Sudskog savjeta. Ovo je naravno poziv svim koleginicama i kolegama da glasaju za izbor gospodina Resulbegovića za sudiju Ustavnog suda Crne Gore, da negdje možda od danas počnemo zajedno da pišemo istoriju koja će biti upamćena i po mudrosti, a siguran sam i po pravednosti. Zahvaljujem.

PREDsjEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 13:35:40)

Gospodin Ervin Ibrahimović.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (22.11.23 13:35:49)

Na početku da pozdravim uvaženog gospodina Faruka Resulbegovića, a novim poslanicima da poželim puno uspjeha u radu i dobro je da smo se vratili na temu.

Kratak osvrt. Prije svega, podsjetio bih sve nas na jedan važan događaj od juče da smo pokazali kako može i vlast i opozicija kada su ključne stvari za državu da sarađuju. Mislim da ćemo onaj jučerašnji uspjeh, bojim se, danas uniziti. Znači kada hoćemo i želimo da napravimo zajednički sporazum, za dobro građana, onda ga napravimo. I hvala svima, a posebno čestitam mojim saradnicima iz Bošnjačke stranke koji su dali doprinos da dođe do potpisivanja ovog sporazuma. Nemojte posebno vi iz Pokreta Evropa sad, na vama je najveća odgovornost, ne miješam se kako će koja partija da radi, niti to imam pravo, ali nemojte dozvoliti u ovoj trci za popunu puke forme da pogriješimo. Juče smo napokon malo osvijetlili Crnu Goru i pokazali smo da možemo zajedno da radimo.

Šta je trka da se izabere sedmi sudija Ustavnog suda? E sada dolazimo do onoga što u prošlom sazivu, kada vi niste bili, kad su predlagani kandidati za sudije Ustavnog suda, kada su upozoravali poslanici iz Bošnjačke stranke koje je mjerilo, koji je cilj da se izabere tih šest sudija ili još tri sudije Ustavnog suda. Onaj koji je tada birao izgleda je najmanje odlučivao o profesionalnosti, jer danas vidite čuda - desi nam se da imamo tri, tri glasanje o Ustavnom суду. Da je sreće, da je profesionalizma, to se ne bi dešavalo. Zato molim vas, posebno vas iz Pokreta Evropa sad, da ne pogriješimo, da ne žurimo, vratimo glasanje za sedmog sudiju Ustavnog suda. Vratimo se dijalogu, vratimo se onom što su nam preporučili u izještaju Evropske komisije. Taj dijalog, taj široki društveni konsenzus građani Crne Gore dugo očekuju. Mislim da je jedan od razloga što ste dobili najviše povjerenja 11. juna i taj - jer su građani vjerovali da vi imate taj vaš meritus i u tom pravcu pomirenja u Crnoj Gori.

Odmah da kažem, uvaženi gospodine Resulbegoviću, cijenimo Vašu profesionalnost, Vašu karijeru i sve što ste dosad uradili. Naš upit i povjerenje u Ustavni sud nije da li /prekid/ nego za ovo što su radili. Podsjetimo se samo kako je bilo glasanje prije par mjeseci, pa se podsjetimo proljetos je bilo tri - tri. Zato danas građani nemaju baš visok stepen povjerenja u Ustavni sud. Mi smo odgovorni za to, mi snosimo ozbiljnu odgovornost. I danas olako pričamo treba podržati sudije Ustavnog suda da zadovoljimo formu. Pa ako se iko zalaže za evropske integracije, to je Bošnjačka stranka, ali ne da popunimo taj ček da izaberemo sedmog sudiju Ustavnog suda. /Upadica/

Ja sam gospodina Kneževiću slušao i donekle sam se osjećao i neprijatno kada je pričao intimne stvari svoje porodice. Ja Vam mogu dati i vrijeme ako hoćete umjesto mene.

Mislim da se radi o ozbiljnim stvarima, čak i mnogo ozbiljnijim od onih prije što se pričalo, jer će nas takav sastav Ustavnog suda možda dovesti do sličnih situacija. Zato vas molim da dobro razmislimo. Zašto žurimo, zašto žurimo? Ajmo, dijalog koji smo počeli da širimo, da jačamo. Danas ćemo ponovo, /upadica/ kolega Radunoviću, ja sam Vas slušao. Niste me mnogo inspirisali Vašom pričom, ali ako mi dozvolite... /Upadice/ Naravno, oni koji poznaju gospodina Radunovića znaju ove jeftine floskule koje ne pale, jer dugo je na političkoj sceni. Ovdje se ne radi o tome da li je Albanac ili nije. To svi dobro znaju. Ovdje se radi o drugoj stvari. Želite, to ste radili prije, od 2020. godine, da pravite Crnu Goru bez trećeg po brojnosti naroda. Neće moći, pa neće moći, pokazalo se da ne može. Da bih vam pomogao da shvatite i da budete u našim cipelama, vrlo kratko. Nadam se da nećete /upadica/. Ne znam koji broj nosite, ali dobro.

Ja stvarno pokušavam, ja sam sve slušao...

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 13:40:20)

Ja vas molim, kolege, da gospodin Ibrahimović završi svoje izlaganje. Vrlo je pažljivo slušao kada smo mi pričali.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (22.11.23 13:40:30)

Hvala.

Idemo redom. Danas u Tužilaštvu nemamo Bošnjaka; danas u Tužilačkom savjetu nema Bošnjaka; danas u Državnoj revizorskoj intistuciji, koju podržavam i koju pozdravljam, u radu nema Bošnjaka; danas u Centralnoj banci na rukovodećim mjestima nema Bošnjaka. Da li može danas Bošnjak u Crnoj Gori da vjeruje u institucionalni i pravni sistem Crne Gore ako budemo ovako radili (da se odričemo jedne trećine naroda u Crnoj Gori)? E o tome vas, kolege, molim da razmislite.

Ovdje nije u pitanju uvaženi gospodin Resulbegović. Mi smo imali dvojicu sudija Ustavnog suda koji su pripadali bošnjačkom korpusu. Neko će reći - to nisu stečena prava, ali ja mislim da su to u Crnoj Gori stečena prava. I sada dajemo sebi za pravo da u narednih toliko godina neće imati sudija Ustavnog suda iz

bošnjačkog korpusa. Ugrožavamo time i ljudska i manjinska prava, a želimo da putujemo prema Evropskoj uniji. Ne možemo to tako posmatrati. Zato vas molim da ne žurimo. Ako nam Ustav jamči i Zakon o Ustavnom суду srazmјernu zastupljenost, mi današnjim glasanjem ukoliko glasamo za gospodina Resulbegovića, ugrožićemo tu srazmјernu zastupljenost. Direktno udaramo na temeljne vrijednosti Crne Gore. Shvatimo kako hoćemo, ali da li je nekom danas cilj da slabi institucije sistema države Crne Gore, neka građani cijene. Ali, direktno udaramo i ugrožavamo i Ustav i zakon Crne Gore. Onu najveću vrijednost Crne Gore, a to je multietničnost i srazmјernu zastupljenost, građanski karakter Crne Gore za koji su nam svima puna usta. Bježimo od inkluzivnosti i na kraju nas to dovodi ne u pravcu Brisela. Bojim se da će ponovo da nas zatvori među nama i ovdje da se nadmećemo ko će bolje imati neku teoriju zavjere ili nešto tako. Zato, cijeneći vrijeme, vas pozivam, a i vas kao drugog političkog konstituenta u ovoj novoj vlasti, da razmislite. Ajmo da sjednemo, ajmo da dogovaramo, ajmo da pravimo bolju Crnu Goru. Shvatite, Bošnjačka stranka se neće pokolebiti na svojem putu. Borićemo se za vladavinu prava, borićemo se za jednaka prava svih građana u Crnoj Gori bez obzira na nacionalnu i vjersku pripadnost, borićemo se za evropski put Crne Gore. Danas ćemo po ko zna koji put poraziti taj put u Crnoj Gori.

Mi nećemo odustati, a još jednom da naglasim. Gospodine Resulbegoviću, poštujemo Vaš profesionalni integritet i sve ovo što ste do sada radili, ali shvatite nas. Bilo je 18 kandidata, četiri su iz bošnjačkog korpusa. A evo da kažem, barem su imali karakteristike kao Vi, a možda neki, da budem slobodan, i bolje od Vas. Da li je to gubitak za državu Crnu Goru i za institucije Crne Gore? Jeste. Zato vas još jednom pozivam da, kao i Bošnjačka stranka, ne glasate za sedmog sudiju, nego da sjednemo, da otvorimo dijalog i da dođemo do jednog širokog konsenzusa koji je definitivno potreban Crnoj Gori. Zahvaljujem i hvala Vam na vremenu.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 13:43:52)

Hvala, gospodine Ibrahimoviću.
Za riječ se javio poslanik Nikola Camaj. Izvolite.

NIKOLLA CAMAJ (22.11.23 13:44:08)

Evo ovako i da nisam htio a htio sam, pripremio sam nešto, morao bih sad nakon ovog i ovakvog izlaganja kolege Ibrahimovića.

Poštovani predsjedniče Skupštine, poslanice i poslanici, dragi građani,

Danas je na dnevnom redu biranje sedmog sudije Ustavnog suda, kao obaveza koja proizilazi iz naše euro agende, ali ne samo zbog nje. Smatram da funkcionalan Ustavni sud jeste prvenstveno naš prioritet. Nemogućnost Ustavnog suda da doneše odluke predstavlja urušavanje pravnog sistema jedne države, a donošenje neadekvatnih odluka predstavlja još goru varijantu. Jer, barem oko onoga što jeste ili nije, po Ustavu, trebalo bi da se usaglase sudije, mada je poznata ona izreka da dva pravnika imaju tri različita mišljenja. Međutim, ako ta različita mišljenja nastaju zbog toga što su sudije podložne kojekakvim uticajima, onda to ne predstavlja samo njihovu grešku već i naš loš izbor. Zato smatram da je kompletiranje Ustavnog suda sa kompetentnim ljudima veoma važan i odgovoran čin ove Skupštine, a ne samo većine. Posebno me raduje činjenica što će se sedmi sudija birati iz redova manjina, to jest iz albanske manjine.

Osjećam potrebu da kažem da gospodina Resulbegua do danas nisam sreo, ali sam vidio njegov CV i slušao kolege koji su imali priliku da ga intervjuju. Zaista, to je veoma važno za donošenje jedne odluke i u Albanskom forumu jer nije dovoljno da glasamo samo zato je pripadnik te ili ove manjine. Ono što ga preporučuje jeste njegov bogat CV, njegova karijera i ono što sam čuo od ljudi i poslanika koji su vršili intervju sa njim. Mi iz Albanskog foruma ćemo glasati za ovog kandidata, jer smatram da se time ispunjava jedna od naših predizbornih obećanja za integraciju manjina, ali ćemo svakako glasati i zbog ovog što sam maloprije napomenuo. Svakako nama jeste dodatni motiv to što jeste iz redova albanske manjine, tako da nakon 33 godine višestranačja ovaj izbor svakako predstavlja demokratsko sazrijevanje političkog bića Crne Gore. Zato današnjim glasanjem mislim da Crna Gora čvrsto korača u već deceniju započeti put koji je iz raznoraznih razloga zastao, te se ovim izborom deblokira dalje koračanju u pravcu kojeg zasigurno priželjuje većina građana Crne Gore. Radi njih moramo ostaviti iza nas sva predubjedenja, predrasude i vjerovati u dobru namjeru svih, jer bez međusobnog povjerenja nema ozdravljenja društva. Ovi procesi dokazuju da нико не може сам i da ta međuzavisnost treba da nas čini jačim u traganju za boljim životom za našu djecu. Vrijeme je da shvatimo da u dopunjavanju i međuzavisnosti smisao suživota jača i dobija u važnosti.

Zato sam malo iznenađen stavovima Bošnjačke stranke bio sinoć kad sam slušao njihov stav, ne zato što je stav diskutabilan, apsolutno njihov odnos prema ovom pitanju jeste takav kakav je, to je

demokratija, ali moramo da mi manjine unutar sebe znamo da nešto što pripada manjinama ne pripada po difoltu najjačoj stranci, jer onda bismo tamo napisali u tim našim dokumentima da su mesta rezervisana za Bošnjačku stranku. Međutim, ono što je, po mom mišljenju, po mom sudu, daleko od onoga što je samo stav da se glasa ili ne glasa, jeste činjenica da smo danas pročitali nakon ove konferencije za štampu da izbor jednog Albanca, iznad svega, vrsnog profesionalca za sedmog sudiju Ustavnog suda, po njihovom, krši Ustav, multietnički sklad i evropski put Crne Gore. Ja mislim sasvim suprotno od toga, građani Crne Gore mislim i većina misle suprotno od toga - da se međunarodni sklad upravo čuva i jača ovakvim izborom. Današnji izbor, koji će se, nadam se, desiti od ogromne većine prisutnih, jeste iskorak za Crnu Goru i daje se puni doprinos ubjeđenju da smo na pravom putu i kada je u pitanju Evropa i kada je u pitanju naše ustavno uređenje, naš Ustav, a svakako i multietnički sklad tako potreban Crnoj Gori.

PREDSEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 13:49:06)

Javio se da ispravi nešto iz Vašeg izlaganja gospodin Ibrahimović.
Jedan minut, gospodine Ibrahimoviću.

ERVIN IBRAHIMOVIĆ (22.11.23 13:49:13)

Uvaženi kolega Camaj, sigurno me poznajete dugo. Meni ne smeta ni Albanac, ni Srbin, ni Crnogorac, ni Rom, ni Hrvat da obnaša bilo koju funkciju.

Da Vas podsjetim samo o čemu se radi, šta je intencija ustavne norme - jačanje unutarparlamentarnog dijaloga, odnosno politički konsenzus među političkim partijama. Da nijesu politička rješenja nametnuta od prethodnog saziva, danas bi imali i Bošnjaka i Albanca u Ustavnom суду. Ovako želi da se zaobiđe jedna trećina naroda u Crnoj Gori. Shvatite, ne možemo pristati na to, nego želimo da ova Crna Gora u pravom smislu oslikava društvo jednakih šansi za sve bez obzira na nacionalnu ili vjersku pripadnost.

Zahvaljujem.

PREDSEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 13:50:02)

Zahvaljujem Ibrahimoviću.
Izvolite.

NIKOLLA CAMAJ (22.11.23 13:50:11)

Cijenim da je dogovor veoma bitan, ali ako apsolutna većina podržava jednog kandidata, mislim da je dogovor tu. A ako neko misli da bi se postigao taj dogovor, može samo ako bi bio kandidat njima prihvaćen, ja sam već u uvodnom izlaganju rekao da ne treba da težimo da kandidati budu za bilo koga prvenstveno prihvativi zato što pripadaju određenoj zajednici.

Zato se vaša isključivost ne može drugačije tretirati nego ovako. Znači, da bi bio međunarodni sklad, da bi mi ostali na evropskom putu, da bi mi ostali ono što jesmo, trebao je biti Bošnjak. Mislim da je svaka diskusija u ovom pravcu suvišna.

PREDSEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 13:51:06)

Hvala Vam, gospodine Camaj.
Izvolite, gospođo poslanice.

KENANA STRUJIĆ HARBIĆ (22.11.23 13:51:23)

Je li možete da me saslušate?

Gospodine Mandiću, da li Vi danas vodite Skupštinu? Je li možete da upozorite kolege, previše su danas i nemirni i pričljivi. Ako ne znaju šta je parlamentarna kultura, ja Vas molim organizirajte jedan seminar da ga svi prođemo ako treba samo da saslušamo jedni druge.

Samo da kažem uvaženom kolegi iz Albanskog foruma, da pitam s kim je imao i ko je s kim razgovarao oko sedmog sudije Ustavnog suda. Čiji je to prijedlog i čiji je to dogovor, jer Bošnjačka stranka ni u prošlom sazivu nije imala apsolutno dijalog ni sa kim, niti se moglo dogovarati oko člana Ustavnog suda, odnosno sedmog člana iz reda manjina. Ono čega moraju građani da budu svjesni i da čuju nešto, a i ovdje nekim poslanicima moram da kažem - nas je ovdje šest i mi smo legitimni predstavnici bošnjačkog naroda kojih ima preko 20.000 u našoj državi. Kome se to sviđa ili ne sviđa - apsolutno nije bitno. Ovdje je bitno da je nas šest legitimnih predstavnika ispred bošnjačkog naroda. To su pokazali izbori.

Hvala.

PREDSEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 13:52:41)

Hvala Vam.

Gospodin Ilir Čapuni.

Prvo želim da mu čestitam na mandatu i želim još više da mu čestitam što se već javlja za riječ.
Svaka Vam čast, gospodine Čapuni.

ILIR CAPUNI (22.11.23 13:53:04)

/Gовор на странијем језику/

Dragе kolege, поштovanі председниче, чини мі част і задоволіство да се данас, током моє првог обраћаня у овом високом дому, бира мој суграђанин као судија Устavnog суда. Не стојим пред вами само као посланик, већ као представник заједнице која је дуго тражила равноправно заступање унутар правосудног система наше земље.

Подсјећам да се албанска заједница суочавала са изазовима, дојивљавајући недовољну заступљеност и најалост неправедне осуде унутар нашег правосуђа. Послје данашnjeg inspirativnog dijaloga између наших колега, ја сам искористио то vrijeme па сам нешто pretraživao i pročitao sam jedan mali odlomak, а реци ћу вам posle i izvor. Каže: Tretman Albanaca u pravosudnom sistemu Crne Gore bio je predmet zabrinutosti iz rasprave tokom godina. Istoriski gledano, postojale su optužbe i izveštaji o sistemskim problemima, uključujući nedovoљnu заступљеност i могуće predrasude унутар правосуђа који су можда uticali на првиčno postupanje prema Albancima i drugim manjinskim заједnicама. Prijavljeni su slučajevi nepravičnog postupanja i dispariteta u pravosudnom sistemu a izražene su zabrinutosti zbog nedostatka odgovarajuće заступљености i могуće пристрасности protiv manjinskih заједница, uključujući Albance u Crnoj Gori. Учинjeni su напори да се adresiraju ови проблеми i promovišu inkluzivnost i првиčност унутар правосуђа. Međutim, puni обим ових проблема i trenutno stanje могу varirati i podložni су континуираним raspravama, reformama i naporima ka osiguravanju jednakog i првиčnog tretmana за sve заједнице унутар правосудног система Crne Gore. Autor je vještačka inteligencija

Znači, ja nijesam napravio taj izveštaj, niti sam mogao ikako na njega uticati, nego tako stanje Albanaca u pravosudnom sistemu u Crnoj Gori.

Kandidat koji je danas pred nama simbolizuje nadu i obećanje pravičnog, inkluzivnog i nepristrasnog sudstva. Njegove kvalifikacije, stručnost i predanost u očuvanju principa pravde su pohvalne. Međutim, važno je priznati da ova odluka prevaziđa lična postignuća. Istrajavamo bez kalkulacija mi iz Albanske alijanse na ovom kandidatu gotovo godinu dana zbog toga što se radi o ispravljanju sistemskih neravnoteža iz прошlosti i stvaranju пута ka правосуђу koji je više inkluzivno i raznoliko.

Zato molim svakoga od nas, obzirom da vještačka inteligencija preporučuje, da pogleda dalje od okvira прошlosti, da zanemarimo eventualne predrasude i da prioritet damo zaslugama, integritetu i inkluzivnosti, da iskoristimo ovaj trenutak da ispravimo sliku nepravde, da utabamo put за правосуде koje zaista odražava raznovrsnost Crne Gore.

Kolege drage, molim vas da glasamo ne samo за kandidata, već i за правду, пошtenje, поштovanje drugih i kolektivne aspiracije građana Crne Gore da bude punopravna članica Evropske unije.

Zahvaljujem.

PREDSEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 13:56:24)

Hvala Vam, gospodine Čapuni.

Sada riječ ima посланик Bogdan Božović.

Izvolite.

BOGDAN BOŽOVIĆ (22.11.23 13:56:34)

Zahvalujem, predsjedniče.

Poštovane koleginice poslanice i kolege poslanici, dozvoliće mi par rečenica da kažem bez namjere da izazivam dalje diskusije i replike. Saglasan sam sa mojim kolegama koji su rekli da je pravosudni sistem, nažalost, u Crnoj Gori dotakao dno, ali to je zasluga pojedinaca, jer vjerujem da i u tom sistemu ima ljudi koji časno rade svoj posao i u skladu sa zakonom. Zvuči skoro paradoksalno da su u prethodnom periodu uopšte mogli da pomisle kriminalne grupe da zajedno u sprezi sa nekim ljudima iz pravosuđa mogu da kupuju presude, da je to bilo sve ideološki motivisano, kao i da ljudi koji su se nalazili na čelnim pozicijama u pravosuđu u prethodnom periodu iz ideološkog ugla komentarišu određene presude i koriste narativ koji ne bi trebao da se koristi u Crnoj Gori, jer je Drugi svjetski rat završen prije 70 godina.

Da se vratim na temu. Ustavni sud je, kao što znamo, krajnji zaštitnik Ustava, on je garant ljudskih prava i sloboda i, ono što je veoma važno za nas poslanike, obezbeđuje kredibilitet izbornog procesa. Prethodnog puta, kada smo glasali, izabrali smo tri kandidata od četiri. Mislim da ni tada nije postojala nijedna prepreka da izaberemo sva četiri kandidata, ali očigledno je izostala politička volja. Vjerovatno je neko kalkulisao sa onim što će doći nakon izbora, pa je Ustavni sud bio onemogućen da doneše odluku o jednom važnom pitanju ili o inicijativi koja je opterećivala naše društvo.

Što se tiče Kluba SNP, CIVIS, mi ćemo svakako podržati kandidata gospodina Faruka Resulbegovića kako bi omogućili toj veoma važnoj instituciji da funkcioniše u punom kapacitetu. To je negdje ustavna i zakonska obaveza nas poslanika i ukoliko nam to zakonske mogućnosti dozvoljavaju, treba sve da učinimo da nijedna institucija ne funkcioniše na granici /prekid/ okvira, na ivici kvoruma i da joj omogućimo da može da funkcioniše i obavlja svoje dužnosti u punom kapacitetu. Zahvalujem.

PREDSEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 13:58:29)

Sada riječ dajem gospodinu Zenki, a nakon toga gospodin Andrija Nikolić.

MEHMED ZENKA (22.11.23 13:58:41)

Gospodine predsjedniče, dame i gospodo poslanici,

Istini za pravdu, ne znam da li sam dobro ovo izgovorio, meni je žao što se gospodin Resulbegović kandidovao za člana Ustavnog suda iz razloga što Ulcinj gubi. Znam ga odmalena, znam koji je to kadar, među malobrojnim tužiocima od Drugog svjetskog rata naovamo da ga narod Ulcinja cijeni. Meni je samo nečojstveno da nas dovedete u nezavidnu situaciju sa bošnjačkim narodom, sa bošnjačkim korpusom, jer ima i među Bošnjacima izuzetnih profesionalaca i stručnih ljudi koji bi uz Faruka bili dobri članovi Ustavnog suda. Doveli ste nas u situaciju da mi među nama biramo. Bacite vruć krompir među nama, pa ko će da prevlada. Apsolutno je neprihvatljivo za nas to. Među nama je hoćemo li pristati više na takvu ulogu da se borimo unutar naših korpusa koji će od nas prevladati s tim što ćete nam baciti jednu kost, pa ko će prije. Bilo je i prije u ovoj Skupštini kada su neki rekli da nismo mi krivi što su manjine inferiornе. Bogami nismo nimalo inferiorni, nego smo često puta i superiorni i što se tiče nekih rješenja za dobro Crne Gore, i na pravom putu istorije.

Klub HGI i DUA će podržati kandidaturu Resulbegovića za izbor sedmog člana Ustavnog suda. Molim vas, ako hoćete da budete korektni i puni demokratije, kao što zborite da je došlo neko novo vrijeme, onda nađite prostora za sve. Ova koalicija što je bila prije je imala tu širinu, pa je jednoga predložila za predsjednika Vlade. Nemojte nam predstavljati sada Resulbegovića da ste sada izabrali Albanca. Ja za Resulbegovića glasam jer je izuzetno stručan u svojoj profesiji, a ne zato što je Albanac. Jer, da ga znam drugačije, pa da bude sa sedam krila, glasaču protiv. Nemojte nam nametati, izabrali smo Albanca za sedmog sudiju kao da ste nam život poklonili. Faruk Resulbegović ima stručnost, i znanje, i profesionalizam da pokriva svako mjesto u pravosuđu Crne Gore, kao što ima i među bošnjačkim korpusom izuzetno cijenjenih pravnika koji bi mogli svako mjesto u pravosuđu i te kako dobro pokrivati. Zahvalujem.

PREDSEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 14:02:47)

Hvala, gospodine Zenka.

Sada riječ ima poslanik Andrija Nikolić. Izvolite.

ANDRIJA NIKOLIĆ (22.11.23 14:02:58)

Hvala Vam.

Poštovani građani Crne Gore,

Danas je pred Parlamentom važna tema, a imajući u vidu da je Demokratska partija socijalista stranka koja je etablirala multietničku demokratiju u Crnoj Gori, bez ambicije da arbitrira u onim pitanjima za koja smo smatrali da o njima treba da se postigne politički konsenzus unutar manjebrojnih naroda u Crnoj Gori i njihovih političkih predstavnika u ovom visokom i uvaženom domu, mi ćemo, povodom izbora sudije Ustavnog suda, na današnjoj sjednici biti uzdržani upravo iz odgovornosti prema politici multietničke demokratije u Crnoj Gori. A, uvaženi kolega Zenka je podsjetio da smo imali toliko političke širine da i za prvog čovjeka izvršne vlasti svojevremeno biramo jednog od predstavnika manjebrojnih naroda. Smatrali smo da ova odgovornost pripada njihovim političkim predstavnicima, a vjerovatno je i politički ton na današnjoj sjednici pokazao da tog saglasja nema. Zbog toga, kao i mnogo puta ranije, iz obaveze prema onome što je legat politike Demokratske partije socijalista, mi ćemo povodom ovog glasanja biti uzdržani.

Želim, takođe, u ovom javljanju da ukažem na jednu dodatnu nelogičnost. Gospodin Resulbegović, za kojeg smo danas čuli i veoma pohvalne riječi iz reda brojnih političkih stranaka, je predstavnik albanskog naroda i svoju karijeru je zasnovao u tužilačkoj organizaciji Crne Gore. Dakle, to je još jedna u nizu brojnih kontradiktornosti gdje se tužilački sistem, u kojem radi puno časnih ljudi i profesionalaca, targetira kao najveći problem Crne Gore, ali ipak tamo sjede ljudi za koje će i oni koji te kritike upućuju naći kandidata kojeg žele da predlože Parlamentu Crne Gore. Nikada iz Demokratske partije socijalista, pa ni na današnjoj sjednici, gdje je bilo i nekih težih riječi i kvalifikacija, nijeste čuli niti čete čuti da se usuđujemo da kvalifikujemo rad nadležnih organa ili da targetiramo ovog ili onog tužioca, ovog ili onog sudiju za političku pristrasnost.

Pod parolom da je pravda ugledala svjetlost dana u Crnoj Gori, mi smo nedavno i od prvog čovjeka zakonodavne vlasti čuli kako se u zatvoru nalaze nevino utamničeni ljudi, što su kvalifikacije i političke poruke koje ne bi smjele da dolaze iz ovog Parlamenta. Da ne govorim o proceduri pred Ustavnim odborom kada su kandidati koji su tamo saslušavani pitani za nacionalno određenje i političku orientaciju. Dakle, to je nedopustivo ukoliko želite da imamo kredibilan i odgovoran i politički i pravni sistem.

U Demokratskoj partiji socijalista i među ovim ljudima sjede ozbiljni i porodični ljudi koji nijesu dio nikakvih klanova. Svi klanovi kriminalni ili politički, koji se kriju u politici pod plaštom nekog drugog kriminala, treba da odgovaraju i, ako se dokaže da su krivi, da zasluženo borave na mjestu koje je rezervisano za takve. Ali te etikete, koje su se po ko zna koji put čule da se etiketira praktično svaki četvrti građanin Crne Gore koji glasa za Demokratsku partiju socijalista, makar tako kažu rezultati poslednjih istraživanja, nećete lijepiti ni Demokratskoj partiji socijalista, ni ljudima koji ođe sede jer vrlo držimo do svog i ličnog, i porodičnog, i profesionalnog dostojanstva. U to ime, Skupština će se izjasniti. Rekao sam, Poslanički klub Demokratske partije socijalista biće uzdržan ne zbog odnosa prema profesionalnim kvalitetima gospodina Resulbegovića, već isključivo što to nije došlo kao plod konsenzusa unutar političkih predstavnika manjebrojnih naroda.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 14:07:40)

Hvala.

Samo par rečenica da kažem.

Dakle, prezunkcija nevinosti se nije poštovala kada smo bili Milan Knežević, Mihailo Čađenović i ja proglašeni opasnim i sumnjivim teroristima i potoci krvi koji navodno teku Crnom Gorom a koje niko nije video, niti je pala ijedna suza na tim izborima, a ne kap krvi. U onim hapšenjima, koja su imala funkcija nanošenja političke štete, mi smo reagovali vrlo odgovorno i kao političari i rekli smo - ako bude osuđen Milo Božović, mi ćemo se javno izviniti i tužilaštvu i svima. Ali, koga je zmija ujedala, taj se i guštera plaši. Mi znamo što smo prošli kao politička organizacija i očekivati od nas sada visoko povjerenje u te institucije, posebno trenutak kada se sve to odigralo - niko nas ne može uvjeriti da je tu sve bilo onako sređeno, skockano i neophodno za jednu proceduru da se utamniči čovjek koji vodi Opštinu Budva i koji nije bio nikakva opasnost da će neđe pobjeći i sl. No, to nije tema, ali ste Vi ovdje prozivali i želio sam na to da odgovorim.

Izvolite.

ANDRIJA NIKOLIĆ (22.11.23 14:09:11)

Razumio sam ovo kao Vaš komentar na diskusiju koju sam dao i vrlo kratko ču odgovoriti.

Ni danas u ovoj političkoj vatri i razmjeni ni od predsjednika naše stranke ni od potpredsjednika nijeste čuli da je neko rušio prezumpciju nevinosti, nego ste čuli poziv nadležnim organima da utvrde vjerodostojnost optužbi koje se i Vama i nekim drugim ljudima stavljaju na teret. Nijesmo mi, gospodine Mandiću, govorili o dokazima koje su pribavile bezbjednosne agencije Republike Srbije povodom toga da se nešto pripremalo na teritoriji Crne Gore u susret parlamentarnim izborima 2016. godine. O tome je i domaću i inostranu javnost obavijestio aktuelni predsjednik Srbije gospodin Vučić i Vi to znate. Mi smo se u političkim razračunavanjima sa Demokratskim frontom i sa politikom koju ste Vi predstavljali, koja je vrlo često u susret parlamentarnim izborima 2016. godine gostovala na moskovskim adresama, trudili da ubijedimo javnost da to ne radite zbog pravosuđa u Crnoj Gori, nego da to radite zato što želite da zaustavite Crnu Goru na njenom putu učlanjenja u NATO savez. Zbog toga smo tražili da se provjeri i da se utvrdi istina i vaša uloga u tom procesu koji se vodio pred nadležnim sudskim instancama u Crnoj Gori. Dakle, nemojte da tražite od nas da mi vjerujemo da vi nemate učešća povodom onoga što se pripremalo u Crnoj Gori. Mi kažemo - želimo da nadležni organi to ispitaju, a poštujemo prezumpciju nevinosti do formulisanja konačnih sudske presude.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 14:11:15)

Mi ne pristajemo da budemo politički targetirani. Više su vaši lideri proveli na kanabeima u Moskvi i u Beogradu nego što smo Milan Knežević i ja. Nemojte tako da zaboravljate vlastitu partijsku prošlost, nego imajte dostojanstven odnos i prema tom vremenu kao što imate i ovom sad. Sada nas gađati kamenom za Moskvu i za Beograd, a vi tamo bili glavne zvijezde od onih ... oko Moskve, preko Dedinja i sl. u Beogradu - samo da imamo dovoljno razumijevanja i dovoljno širine jedni za druge i da ne zaboravite ipak istorijat vaše političke organizacije.

ANDRIJA NIKOLIĆ (22.11.23 14:12:03)

Imajući u vidu da nastavljamo ovu političku razmjenu, samo da se razumijemo povodom jedne stvari. Tačno da postoji istorijat političkih odnosa u toj političkoj saradnji sa nekadašnjom jedinstvenom Rusijom, ali /upadica/ znamo li kad se to dogodilo? Znamo li zašto je bilo potrebno pripremiti uslove za održavanje referenduma 2006. godine? Zato što je i Rusija bila značajan međunarodni faktor koji je uticao na konfiguraciju terena da bi se taj referendum organizovao. Isto tako, ako smo pošteni, onda ćemo reći da je i taj sastanak koji je nakon referenduma, odnosno prije referenduma, uslijedio u Sočiju između aktuelnog ruskog predsjednika Vladimira Putina i tadašnjeg predsjednika Crne Gore gospodina Đukanovića rezultirao povratnom informacijom sa crnogorske strane da Crna Gora želi da postane članica NATO-a. To nikada niko nije negirao, ali je to postalo problem onda kad je intenziviranje članstva u NATO-u problematizovano od strane Ruske Federacije, a Crna Gora optužena za neprijateljsku politiku. Prema tome, Vi ste tada bili na jednoj strani, kao što ste mnogo puta bili na jednoj i suprotnoj strani u odnosu na nas koji smo imali neku drugu političku viziju. Vi ste danas, zahvaljujući, prije svega, Jakovu Milatoviću, postali evropski izum na političkoj pozornici u Crnoj Gori i zahvaljujući tome ste sjeli u fotelju prvog čovjeka crnogorskog Parlamenta. Politički život je dinamičan, vidjećemo šta nam donosi novo vrijeme. Mijenja se konstalacija političkih odnosa, ali i tada i danas partija čiji sam ja predstavnik i moje kolege u ovom klubu su vrlo vodili računa o nacionalnim interesima Crne Gore. Da li je bilo grešaka, da li su pravljene greške, da li smo kažnjavani zbog tih grešaka? Jesmo, jesmo i za neke greške smo trebali da budemo kažnjeni. Ali isto tako vidite da je naša politika vrlo žilava i ja Vam sad obećavam - ova politika će se relativizovati zato što je ona koncipirana tako da danas dvije trećine ovog Parlamenta koji su nekad bili na potpuno suprotnim pozicijama slijedi svjetonadzore koje smo mi uveli u politički život u Crnoj Gori. Tako da i to je dobro, ako je nešto dobro za politički život Crne Gore.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 14:14:56)

Samo je važno vjerovati u politiku koju zastupate, pa sam zbog toga morao da Vas podsjetim na istorijat. Gospodin Knežević i ja smo u toj istoj Moskvi čuli da je upravo u Rusiji tražena dozvola da oni mogu da vode politiku da uđu u NATO. Dobili su tu dozvolu i rečeno im je - bolje da ste vi tamo unutra i da imamo nekoga našega nego da budete vani. Tako da ostavite /upadice/ evo oni ljudi sa kojima smo

razgovarali mislim da nijesu baš adrese kojima ne treba vjerovati. Tako da se ne razmahujete sa tim NATO-om, ovi ljudi vjeruju u to, ovi ljudi vjeruju to, oni iskreno rade za razliku od vas. /Upadice/ To je vrlo važno. Ovo je sve važno da se čuje.

Sada riječ ima poslanik Seid Hadžić.

SEID HADŽIĆ (22.11.23 14:15:49)

Dame i gospodo, poslanici i poslanice, predsjedavajući,

Kao Bošnjak sam se osjetio prozvanim da kažem javno svoj stav o današnjoj temi. U nekim ranijim diskusijama smo čuli da je pomenuto oko legitimnih predstavnika ili ne predstavnika Bošnjaka itd. Želim kazati ovdje da je tačno da sam Bošnjak i biran sam glasovima i Bošnjaka i drugih naroda u Crnoj Gori. Ko ima protiv toj činjenici? Nasuprot tome, želim kazati da će se boriti uvijek da Bošnjaci budu na glavnim predstavničkim funkcijama i funkcijama gdje će se odlučivati. Današnja tema jeste, između ostalog, i čini mi se većine u ovom Parlamentu, a to je predizborni obećanje da odblokiramo put ka Evropskoj uniji. Ovaj današnji kandidat i ovo današnje glasanje - vjerujem da ćemo ekspressno odgovoriti upravo tom obećanju. Kako smo čuli od svih izlagača, nisam zabilježio niti jednu negativnu stvar o današnjem kandidatu. Lično ga ne poznajem, ali želim reći da će podržati ovaj prijedlog današnji i glasati upravo u tom kontekstu odblokiranja puta ka Evropskoj uniji.

Malo će se osvrnuti sa par rečenica dozvoliće mi kratko vrlo, na pitanje zastupljenosti Bošnjaka u Ustavnom sudu. I ja se slažem sa činjenicom i nezadovoljan sam što danas nemamo ili nećemo imati izvjesni vremenski period Bošnjaka u Ustavnom sudu. Bez obzira na to, mislim da nije problem u današnjem kandidatu, problem je šta se dešavalо sa pregovorima u prethodnoj proceduri. Ovo je procedura koja je naslijedena iz prethodnog perioda. Bilo je glasanje već jednom, danas je drugi put glasanje. Želim da u tom kontekstu podvučem još jednom rečenicu. Nezadovoljan sam i molim sve nas da obratimo pažnju da Bošnjaci u narednom periodu budu zastupljeni onako kako bi trebalo biti zastupljeni. Čak, što se mene lično tiče, mislim da je mizerno pričati oko tih malih kvota manjina u Crnoj Gori. Mene lično čak ne interesiraju te kvote. Ukoliko imamo stabilne kandidate, zašto ne bi bilo sedam kandidata koji su Bošnjaci, sedam kandidata koji su Albanci, itd? Interesuje me da to budu ljudi koji će poštovati zakon, da to budu ljudi kojima mi evo danas dajemo povjerenje i koji će biti ljudi koji će odgovoriti svih izazovima koji slijede. Eto toliko. Hvala.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 14:19:05)

Poslanik Boris Mugoša. Izvolite.

BORIS MUGOŠA (22.11.23 14:19:14)

Poštovane građanke i građani, uvaženi gospodine Resulbegoviću, drage koleginice i kolege,

Socijaldemokrate su i u prvom krugu glasale za gospodina Resulbegovića, tako da će naravno na isti način glasati i u drugom krugu i tu uopšte nema nikakvih nedoumica. Međutim, ja moram, prije svega iz poštovanja prema gospodinu Resulbegoviću, da ukažem na određene percepcije u dijelu laičke i stručne javnosti zbog njega i zbog njegovog integriteta. Vjerujem da će on svojim radom potvrditi sve ono što su meni drage i bliske osobe iz Ulcinja rekli o njemu, a rekli su zaista sve pohvalno, a ja tim ljudima vjerujem. A ta percepcija u dijelu laičke javnosti je išla u pravcu da ste Vi pod patronatom jedne političke strukture ili pojedinaca u toj političkoj strukturi. Znači, dobromanjeno govorim o tom vidu percepcije, a u dijelu stručne javnosti se takođe "problematizovalo" to da ste Vi neko iz Osnovnog državnog tužilaštva, koji će političkom odlukom, odnosno ovo je politička odluka u Parlamentu, postati sudija Ustavnog suda, te krovne institucije gdje će Vaš mandat biti 12 godina. I zbog toga sam rekao, ja vjerujem i želim da vjerujem, opet kažem prije svega vjerujem meni dragim osobama i bliskim iz Ulcinja, da ćete Vi Vašim radom potvrditi, odnosno osporiti i jednu i drugu percepciju koja se pojavila. I ako želite neki moj savjet, a ne morate da ga želite, ja sam uvijek govorio ljudima i to je jedna izreka koje se držim - budite robovi zakona da bi bili slobodni.

Znači, Vi trebate u vršenju te funkcije da budete rob isključivo prava i pravde. Ne niti bilo kojeg pojedinca i niti bilo koje političke strukture. Rob prava i pravde. To je privilegija, svaki od sudija koji je izabran u ovom Parlamentu je privilegovan jer je dobio priliku da bude sudija Ustavnog suda. Vaš osnovni zadat je da štitite ustavni poredak ove države i ja Vam zbog toga, u ime poslaničkog kluba SD-a, a bićete izabrani to je sad potpuno izvjesno, čestitam i želim puno uspjeha u daljem radu.

Sad bih morao malo da se osvrnem na ovo što me dodatno motivisalo da kažem par riječi. Jeste mučna situacija i zato smo mi u prvom krugu rekli da ipak dajemo prostor predstavnicima manjebrojnih naroda da pokušaju da dođu do konsenzusa, jer je to veoma važno. Iako ja mislim da je poražavajuće za crnogorsku državu, koja je građanska država, da mi nemamo sedam sudija Ustavnog suda predstavnika manjebrojnih naroda, ili da mi u ova četiri kandidata nijesmo ostavili ni jedno mjesto za predstavnike manjebrojnih naroda. Zašto? To je ponižavanje, mi smo građanska država. Da upravo ovakvim našim postupcima mi dodatno radimo građanski koncept države i mi građanski koncept pretvaramo u formu, a njena suština polako nestaje.

I još jedna stvar koja je za mene veoma zanimljiva. Na sreću, odnosno nesreću određenih kolega ja sam u ovom Parlamentu pet godina - dvije godine kao poslanik vlasti, preko tri godine kao poslanik opozicije. Nemojte da mi mašete evropejstvom kad su u pitanju imenovanja u pravosuđu, jer vam mogu svima taksativno nabrojati koliko puta ste isključivo zbog političkih poriva blokirali imenovanje u pravosuđu. Nije ovo glasanje danas dokaz bilo čijeg evropejstva, jer da smo evropejci suštinski ne bi dolazili u ovu situaciju i ne bi morali da slušamo i čitamo izvještaj Evropske unije da nam neko govori da moramo da popunjavamo institucije sistema. Zamislite kakvo je to ponižavanje za sve nas. Ko nama treba da govori da popunjavamo institucije sistema? Jesu li to institucije sistema nekog drugog ili naše institucije sistema? Mi ne činimo ovim funkcionalnim Ustavni sud, to je jedna manipulacija. Mi ga činimo kompletiranim. Ustavni sud ima šest sudija od sedam. Zar nije drugo poniženje da mi šest sudija svodimo na tri - tri? O čemu mi ljudi pričamo ovdje u Crnoj Gori? Pa sad sudija Resulbegović treba da nam je nekakvi tas na vagi? O čemu se ovdje radi? Ti ljudi raspravljaju o štićenju ustavnog poretku. Treba li da se takmiče 3:3, 4:3? Po mom razmišljanju, bi trebali oko sistemski pravnih stvari da imaju gotovo identična mišljenja, a ne da imaju različita mišljenja ili na primjer pojedinačni ili opšti pravni akt. I zbog toga kažem - mi ne činimo danas Ustavni sud funkcionalnim, nego kompletним. Ali i mnogo bitnije od imenovanja ljudi je kvalitet rada tih institucija. Nemojmo da svodimo evropski put tako što čemo imenima popuniti institucije, nego nam je evropski put kvalitet rada institucija. Što bi građane interesovalo ko je imenom i prezimenom u nekoj instituciji? Njega interesuje kvalitet rada tih institucija. I greška svih nas i bivših i ovih tranzicionih u ove prethodne tri godine i ovih sadašnjih je da mislim da mi suštinski ne želimo jake institucije. Zato što jake institucije ne interesuje vlast ili opozicija. Oni su korektivni faktor, na njih ne može da se utiče. I zato, gospodine Resulbegoviću, ovo utrkivanje, mi smo Vam dali glas, što to znači? Ne treba ništa za Vas da znači. Mi smo Vam dali priliku, privilegiju da budete sudija, ali Vi za 10 minuta treba da zaboravite imena i prezimena svih ovih ljudi. Imate Ustav, to je jedina važna stvar za Vas.

Izvinjavam se, trudio sam se da budem konstruktivan, jer prezirem da li treba neko da bude konstruktivan ili destruktivan. Ja sam ponosan, bio sam pet godina, dvije godine vlast, preko tri godine opozicija, prvo što sam bio predsjednik jedine partije u Crnoj Gori koji je bio u opoziciji prethodne tri godine. Ne postoji druge na političkoj sceni. Ali sam mnogo više ponosan zbog sljedeće činjenice. Dok sam bio vlast i dok sam bio opozicija, glasao sam za imenovanje u pravosuđu jer imenovanje u pravosuđu nije stvar partija, nego je stvar funkcionalanja ovoga društva. Dok god mi budemo gledali popunjavanje imena u pravosuđu kao stvar uskopaljskih interesa - nema sreće ovoj državi. Zahvalujem.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 14:27:29)

Hvala, gospodine Mugoša.
I posljednji prijavljeni Miodrag Laković.
Izvolite, poslaniče Lakoviću.

MIODRAG LAKOVIĆ (22.11.23 14:27:43)

Hvala Vam, predsjedniče.
Poštovane kolege, evo trudiću se da budem kratak zato što je već govorio jedan član našeg kluba.

Osvrnuo bih se na par važnih stvari, ali prije nego što pređem na temu, kratko bih se referisao na ono što je bila bočna tema sa početka ove sjednice. Mislim da i moj stav u odnosu na to je da bismo na neki način trebali da imamo senzibilitet u odnosu na ono što je objavljeno u medijima prije neki dan, a to je da su određeni kriminalni klanovi, kriminalne strukture imale ambiciju da utiču na pravosudne postupke. To jeste sad na nivou sumnje i očekujemo da pravosudni organi to u dokaznom postupku istjeraju na čistac. Ali, ja imam potrebu da se solidarišem sa predsjednikom Mandićem i kolegom Kneževićem kao što bih se solidarisao sa bilo kim od vas da ste na neki način bili specifične mete djelovanja kriminalnih klanova. To ipak ne znači i vidim ovdje da se dosta polemisalo i da su se miješale stvari kad su u pitanju pravosudni postupci i kad su u pitanju ova saznanja koja smo imali prilike da vidimo prije neki dan. Nama ne pripada

da komentarišemo pravosude postupke, da ocjenujemo njihov kvalitet i ovdje bih se složio sa kolegom Božovićem, koji je rekao, a ja tvrdim da je tako jer sam 24 godine proveo u borbi protiv kriminala u Policiji, tvrdim da najveći broj tužilaca i sudija časno radi svoj posao. Na kraju krajeva, iz tog korpusa imamo i današnje rješenje za sedmog sudiju Ustavnog suda kojeg ćemo podržati. Kasnije ću reći i zašto je to važno, ali trebamo da imamo senzibilitet i da zaštитimo zaista pravosuđe od komentara, generalizacije i da ostavimo nezavisnom tužilaštvu i nezavisnom sudu da do kraja rasvjetli sve činjenice i okolnosti i ovog i svih drugih slučajeva.

Ovdje se takođe pomenula jedna teza, a ja bih apelovao da se to ne dovodi u vezu, teza koja kaže da su članovi kriminalnih klanova na neki način bili borci za crnogorsku državnost, nezavisnost itd. Borci za crnogorsku državnost, nezavisnost, za vitalne crnogorske vrijednosti i interesu smo mi ovdje, naši građani koji čuvaju Ustav i zakone, naše institucije koje čuvaju Ustave i zakone i ne bih nikad dovodio članove kriminalnih klanova, jer oni se ne bore za crnogorske vrijednosti nego se bore za profit, uticaj, moć itd.

Kad je u pitanju glasanje za gospodina Resulbegovića, mislim da iz najmanje tri razloga treba da glasamo za ovo rješenje. Prvi razlog - zbog neminovne potrebe da se popuni Ustavni sud i da imamo u punom kapacitetu Ustavni sud. Kolega Mugoša je rekao da je on u jednom dijelu funkcionalan, ali imamo i u teoriji i u praksi slučajeve gdje se može desiti da je Ustavni sud podijeljen u odlučivanju, tako da je veoma važno da, onako kako Ustav predviđa, je on popunjeno do kraja i u tom smislu je važno da danas glasamo za gospodina Resulbegovića.

Drugi razlog bi bio što gospodin Resulbegović ima jednu perfektну biografiju. Nisam vidio da je neko iznio bilo kakav argument i Crna Gora, kao jedna prilično mala zajednica i prilično ograničeno društvo u smislu kadrovske potencijala, treba da ima poseban senzibilitet kad imamo nekoga ko zaista ima takve reference, profesionalne i lične, i da u tom smislu imamo što veći stepen saglasnosti. Treći razlog - rekao bih da je važno da ovim današnjim izborom započnemo izbore koji nas očekuju u narednom periodu, odnosno nastavimo. To je izbor ostalih pravosudnih funkcija i da u tom smislu pokažemo jednu dodatnu odgovornost, da izađemo iz političkih rovova, da na momenat zanemarimo rejtinge, političke kalkulacije, jer ovo je društveni trenutak koji zaista od svih nas zahtjeva jednu povećanu društvenu i političku odgovornost.

Na kraju da odgovorim kolegi Ibrahimoviću. On je potencirao jednu tezu da možda je u žurbi sproveden postupak za izbor sedmog sudije. Ovdje nema žurbe. Kako smo 2020. godine uveli princip smjenjivosti vlasti, veoma je važno da naše institucije imaju kontinuitet. Ova Skupština ima kontinuitet. U odnosu na proceduru koja je sprovedena u 27. sazivu, mi nastavljamo tu proceduru i mislim da je važno da se okanemo neke potrebe da podvlačimo crte i da stalno počinjemo od nultih tačaka. Mislim da je važno kako imamo smjenjivu vlast, da je važno da ono što je dobro u prethodnoj vlasti ili ono što je kvalitetno napravljeno da naslijedimo i dalje promovišemo i nadograđujemo, a ne da uvijek počinjemo od nule. U tom smislu to bi bio moj odgovor. Mi ćemo nepodijeljeno podržati gospodina Resulbegovića i vjerujemo da je to pravi izbor. Hvala vam.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 14:33:44)

Hvala.

Poštovani poslanici, saglasno članu 177 stav 3 Poslovnika Skupštine, izbor sudija Ustavnog suda vrši se javnim glasanjem.

Stavljam na glasanje Predlog Ustavnog odbora da se Resulbegović Faruk izabere za sudiju Ustavnog suda Crne Gore. Izvolite, glasajte.

Da podsjetim, dvojka je za, trojka je protiv, četvorka uzdržan.

Konstatujem da je ukupno glasalo 76 poslanika, da je 56 glasalo za, da je 20 bilo uzdržano. Mogu li da povećam za jedan broj? Možda je tako najbolje sad da ne popravljamo karticu. Konstatujemo - glasalo je 77 poslanika, 56 za, 21 uzdržan.

Hvala vam, kolege.

Objavljujem da je Predlog usvojen. Kolege poslanici, za sudiju Ustavnog suda Crne Gore izabran je Resulbegović Faruk. Ja želim da mu čestitam u vaše ime i u svoje ime i pozivam ga da položi zakletvu. Izvolite.

FARUK RESULBEGOVIĆ (22.11.23 14:35:42)

Zaklinjem se da ću funkciju sudije Ustavnog suda vršiti časno, savjesno, pravedno i nepristrasno po Ustavu i zakonu.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (22.11.23 14:36:10)

Poštovane kolege, ovim je završena ova sjednica.
Hvala vam.